

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaal- ja põllumajandusministri 15. juuli 2025. a määruse nr 63 „Perioodi 2023–2027 põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamise investeeringutoetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaal- ja põllumajandusministri 15. juuli 2025. a määruse nr 63 „Perioodi 2023–2027 põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamise investeeringutoetus“ muutmise“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 24 lõike 1 alusel. Eelnõu on koosõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115¹ artikliga 75.

Eelnõuga muudetakse regionaal- ja põllumajandusministri 15. juuli 2025. a määrust nr 63 „Perioodi 2023–2027 põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus*), mis sätestab „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) sekkumise liigi „Noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetus“ sekkumise 7.2 „Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamine“ raames antava põllumajandusliku tegevusega alustamiseks antava noore ettevõtja soodustamise investeeringutoetuse (edaspidi ka *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning korra. Täpsemalt on toetus maaelu arengu toetus, mida antakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) ning strateegiakava alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 11. novembri 2022. aasta rakendusotsusega.

[Strateegiakava](#) sekkumiste, sealhulgas sekkumise 7.2 „Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamine“ näol on tegemist ajutiste perioodil 2023–2027 rakendatavate toetusmeetmetega, mille puhul halduskoormuse tasakaalustamise meetmete ettenägemine ei ole [HÕNTE § 1 lõike 4²](#) järgi kohustuslik, kuid siinkohal toome välja ka halduskoormuse vähendamise, sest eelnõuga leevendatakse ja lihtsustatakse nõudeid taotlejatele mitmel moel: kaotatakse standardkogutoodangu prognoosi nõue ja tegevusega alustamise nõue kuue kuu jooksul, samuti kaotatakse investeeringu maksumuse esitamise kohustus aruandes ja lihtsustatakse andmete esitamise kohustust maksetaotluses, taotleja muu hariduse ja töökogemuse hindamine viiakse nõuandvalt hindamiskomisjonilt üle otse Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) pädevusse, mis kiirendab taotluste menetlemist. Kõik muudatused tehakse parema rakendatavuse ja õigusselguse tagamiseks, mis leevendavad ja täpsustavad taotlejatele esitatud nõudeid. Muudatused vähendavad ebaselgustest tulenevat halduskoormust taotlejatele ja töökoormust PRIA-le ning toetavad määruse sujuvat rakendamist.

Peamine muudatus tehakse tulenevalt sellest, et edaspidi hindab PRIA määruse lisas „Taotluse hindamise kriteeriumid“ sätestatud hindamiskriteeriumite alusel lisaks taotleja põllumajanduslase hariduse ja põllumajanduslase töökogemuse olemasolule ka muu hariduse ja töökogemuse olemasolu. Kui varem hindas taotleja muu hariduse ja töökogemuse olemasolu hindamiskomisjon, siis muudatuse tulemusena hakkab seda hindama PRIA. Sellest tulenevalt

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1–186).

muudetakse määruse lisa ülesehitust ja mõne hindamiskriteeriumi asukohta, kuid hindamiskriteeriumite sisu ning nende eest antavaid hindepunkte ei muudeta.

Tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt panustab toetus „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“² tegevussuunda 5 „Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine“ eesmärgi – Eesti toidusektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välisturul –, saavutamisse, mida viiakse ellu programmi „Biomajanduse programm 2025–2028“³ tegevuse „Noorte põllumajandusettevõtjate tegevuse arendamine“ kaudu.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule ja seletuskirjale tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Helen Palginõmm (5678 2596, helen.palginomm@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (5685 3519, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse õigusselguse huvides määruse § 3 lõike 1 punktis 3 sätestatud toetatavat tegevust, täpsemalt FIE põllumajandusettevõtte omandamist. Selleks asendatakse sõnad „kogu tegutseva“ tekstiosaga „füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi *FIE*) kogu“. Täpsustus on vajalik, kuna kehtiva määruse sõnastusest ei selgu üheselt, millise põllumajandusettevõtte omandamine on toetatav, see selgub praegu alles määruse § 5 lõikest 8.

Muudatusega loobutakse ühtlasi terminist „tegutsev põllumajandusettevõtte“, kuna ettevõtte on [tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 66¹](#) tähenduses majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb (mitte ettevõtte). Määruse algsel koostamisel kasutati seda terminit eesmärgiga rõhutada, et toetusega omandatakse toimiv majandusüksus, mitte üksnes vara kogum. Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määrust § 3 lõikega 1¹, milles sätestatakse juba selgelt tingimused, millele FIE, kelle põllumajandusettevõtte omandatakse, peab vastama (vähemalt 12-kuuline tegutsemisaeg ning nõuded müügitulule). Need tingimused tagavad, et tegemist peab olema toimiva majandusüksusega.

Muudatuse tulemusel jääb toetatavaks tegevuseks endiselt FIE kogu põllumajandusettevõtte omandamine ning FIE-le esitatavad sisulised tegutsemise nõuded tulevad edaspidi määruse § 3 lõikest 1¹.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse praktikas ilmnenu probleemi tõttu määruse § 3 lõikega 1¹ õigusselguse huvides, et oleks üheselt mõistetav, et kui toetust antakse määruse § 3 lõike 1 punktis 3 nimetatud põllumajandusalal tegutseva äriühingu kogu osaluse või FIE kogu põllumajandusettevõtte omandamise investeringuks, siis millistele tingimustele peab see omandatav äriühing või FIE vastama. Nimetatud äriühing, kelle osalus või FIE, kelle põllumajandusettevõtte omandatakse, peab vastama kõikidele järgmistele tingimustele:

- 1) ettevõtja on vahetult enne omandamist tegutsenud vähemalt ühe 12 kuu pikkuse majandusaasta;
- 2) ettevõtja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu moodustas omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 50,00 protsendi kogu müügitulust;

² Kättesaadav: <https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>.

³ Kättesaadav: <https://agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/programm-2025-2028-biomajandus.pdf>.

3) ettevõtja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 10 000 euro.

Põllumajandusalal tegutseva äriühingu, kelle osaluse või FIE põllumajandusettevõtte omandamist toetatakse eelkõige tulenevalt sellest, et vähendada noortel ettevõtjatel märkimisväärselt alginvesteeringute vajadust ja ettevõtlusega alustamise riske, sest tegutseval äriühingul või FIE põllumajandusettevõttes on juba olemas põhivara (näiteks maa, hooned, masinad, loomad), klientuur, toimiv tootmisprotsess, turupositsioon, teadmised, millest tulenevalt on võimalik kohene tulu teenimine. Eelnevast tulenevalt sätestatakse edaspidi selgemalt tingimused omandatavale äriühingule ja FIE-le, kelle põllumajandusettevõtte omandatakse, tagamaks toimivate majandusüksuste ülevõtmine ja seeläbi põlvkondade vahetus.

Eelnõu punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks määruse § 3 lõike 4 punkt 16, § 12 lõike 1 punkt 1, § 14 lõike 1 punkt 3 ning § 14 lõike 3 punktid 1 ja 2, et vähendada taotlejate halduskoormust.

Määruse § 3 lõike 4 punkti 16 kohaselt pidid need taotlejad, kelle põhitegevusala on puuvilja-, marja-, pähkli-, köögivilja-, viinamarja-, veise- või hobusekasvatus või mesindus, arutama taotluse esitamise aasta ja sellele vahetult järgneva nelja majandusaasta standardkogutoodangu väärtuse prognoosi. Võttes arvesse, et kõik taotlejad esitavad äriplaanis ka taotluse esitamise aasta ja sellele vahetult järgneva nelja majandusaasta omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu prognoosi, märkides iga toote või teenuse kohta müüa kavandatavate ühikute koguse ja müügitulu summa, siis ei ole põhjendatud täiendavalt küsida osadelt taotlejatelt ka standardkogutoodangu väärtuse prognoosi, sest mõlemad näitajad (müügitulu prognoos, standardkogutoodangu väärtuse prognoos) annavad ülevaate taotleja prognoositavast finantsseisust. Seega muudatuse tulemusena esitavad edaspidi äriplaanis kõik taotlejad olememata põhitegevusalast vaid müügitulu prognoosi.

Määruse § 12 lõike 1 punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja toetatava tegevuse elluviimisega alustama kuue kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Võttes aga arvesse, et selle toetuse raames peab toetuse saaja äriplaanis kavandatud toetatavast tegevusest vähemalt 75%, sealhulgas määruse § 3 lõike 2 kohase investeeringu, ellu viima ühe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, siis muudatuse tulemusena toetatava tegevuse elluviimisega alustamist kuue kuu jooksul ei kontrollita, et vähendada toetuse saajate halduskoormust, sest tegevusega alustamist pidi tõendama asjakohaste dokumentidega ning nende samade dokumentidega tõendatakse üldjoontes ka äriplaanis kavandatud toetatava tegevuse elluviimist 75% ulatuses. Ka varasemate taotlusvoorude statistika kohaselt alustavad toetuse saajad toetatava tegevuse elluviimisega üldjoontes kohe pärast taotluse rahuldamise otsuse saamist. Võttes ka arvesse, et seda toetust makstakse lihtsustatud kulumeetodi alusel kindlasummalise maksena, millest tulenevalt toetuse saaja ei esita tõendeid kulude kohta vaid vaadatakse üksnes tulemuste saavutamist, siis ei ole põhjendatud ka täiendavate dokumentide küsimine, millega tõendatakse tegevusega alustamist ehk kulude tegemist.

Eelnevat arvesse võttes tunnistatakse kehtetuks ka määruse § 14 lõike 1 punkt 3, mis tähendab, et toetuse saaja ei pea tegevuste aruandes edaspidi esitama andmeid investeeringu maksumuse kohta.

Samuti tunnistatakse kehtetuks määruse § 14 lõike 3 punktid 1 ja 2, mille tulemusel esitab toetuse saaja toetuse teise osa väljamaksmiseks maksetaotluses edaspidi üksnes taotletava toetuse summa ning teabe taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tegevuse eesmärgi täitmise, tulemuse saavutamise ja seda tõendavate dokumentide kohta. Muudatusega vähendatakse maksetaotluses esitatavate andmete hulka, kuna toetuse saaja esitab ärinime, äriregistri koodi

ja taotluse viitenumbri juba elluviidud tegevuste aruandes. Samade andmete korduv küsimine maksetaotluses ei ole põhjendatud.

Eelnõu punktiga 4 täpsustatakse määruse § 3 lõiget 5 (huvide konflikti vältimise nõue), milles asendatakse sõnad „toetuse saaja“ sõnaga „taotleja“. Kuna kindel summa selgitatakse välja taotlemise etapis, on oluline, et just taotleja peab äriplaanis kavandatud investeeringu (määruse § 3 lõige 2) kulu mõistlikkuse väljaselgitamisel hoiduma huvide konfliktist.

Huvide konflikt on olukord, kus taotlejal või tema nimel tegutseval isikul, sealhulgas töötajal, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal on selle investeeringu tegemisega otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib käsitleda tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena. Nimetatud piirangutega püütakse vältida taotleja ja müüja (määruse § 3 lõike 2 kohane investeering) omavahelisest seotusest tingitud kokkuleppe tehinguid ja sellest tulenevat ebaasust konkurentsikeskkonda. Näiteks ei ole huvide konfliktist hoidutud olukorras, kus taotleja soovib osta põllumajandusalal tegutseva äriühingu kogu osaluse või kogu FIE põllumajandusettevõtte oma vanemalt või kasutatud masinat soovitakse osta oma pereliikmelt. Huvide konflikti olemasolu eeldatakse, kui materiaalselt vara (määruse § 3 lõike 2 kohane investeering) ostetakse elukaaslaselt, abikaasalt või lähisugulastelt, neile kuuluvatelt äriühingutelt või äriühingutelt, kelle juhtorganiks nad on. Suurel määral aitab võimalikku huvide konflikti olukorda sisustada [tulumaksuseaduse § 8 lõikes 1](#) sätestatud loetelu isikutest, kelle puhul tuleks üldjuhul huvide konflikti eeldada.

Eelnõu punktiga 5 asendatakse määruse 5 lõike 1 punktis 1 tekstiosa „füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi *FIE*)“ sõnaga „FIE“. Muudatus on tehniline ja see on seotud eelnõu punktis 1 tehtava muudatusega.

Eelnõu punktidega 6 ja 7 asendatakse määruse § 5 lõike 8 sissejuhatavas lauseosas tekstiosa „FIE-le kuulunud“ sõnaga „FIE“ ning punktides 1–3 asendatakse sõna „see“ sõnaga „ettevõtja“ vastavas käändes. Muudatused on seotud eelnõu punktides 1 ja 2 tehtavate muudatustega.

Eelnõu punktiga 8 täpsustatakse määruse § 5 lõikes 5 taotlejale sätestatud nõuet ja kehtestatakse lõpptähtpäev, mis ajaks hiljemalt peab ta olema omandanud põllumajanduslase töökogemuse ja hariduse või kutse – selleks kuupäevaks on 2029. aasta 30. juuni. Nimetatud muudatus toob kaasa nende taotlejate jaoks, kes kavatsevad taotleda seda toetust alates 2026. aastast, olukorra, mille tõttu jääb neile aega omandada põllumajanduslane töökogemus ja haridus või kutse vähem kui 36 kuu jooksul. Seega edaspidi peab määruse § 5 lõike 5 kohaselt põllumajanduslase töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral eelnimetatud taotleja selle omandama toetuse saajana hiljemalt 2029. aasta 30. juuniks. Seega varasemalt toetuse taotluse esitanud saavad töökogemuse ja hariduse või kutse omandada endiselt maksimaalselt 36 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid edaspidi peab arvestama lõpptähtpäevaga, mis ajaks hiljemalt peab olema töökogemus ja haridus või kutse omandatud olenemata sellest, kas on möödunud 36 kuud – selleks kuupäevaks on 2029. aasta 30. juuni. Nimetatud muudatus tehakse, sest käesolev programmiperiood lõppeb 2029. aasta 31. detsembril ja kõik toetuse maksmise aluseks olevad kohustused peavad olema selleks ajaks täidetud. Kuupäeva valikul on arvesse võetud seda, et PRIA jõuaks ajaliselt toetuse välja maksta.

Muudatus tehakse juba praegu, et taotlejad saaksid sellega aegsasti arvestada ja oma tegevust planeerida. Töökogemuse ja hariduse või kutse omandamise nõue on toetuskõlblikkuse oluline tingimus, mis aitab tagada, et noored põllumajandustootjad omavad ettevõtluseks vajalikke teadmisi ja oskusi.

Eelnõu punktiga 9 täpsustatakse määruse § 6 lõike 2 punkti 1 sõnastust, et toetust ei saa taotleda äriühingust taotleja osanik või aktsionär või juhatuse liige või temaga seotud ettevõtja,

kelle kohta on varem tehtud käesoleva määruse või „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ meetme 1.2 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“ või „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ meetme 6 tegevuse liigi 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“ raames taotluse rahuldamise otsus, välja arvatud juhul, kui neid toetusi saanud äriühing, kelle osalus või FIE põllumajandusettevõtte omandatakse määruse § 5 lõike 8 kohaselt. Võttes arvesse toetuse andmise üht eesmärki, milleks on esmakordselt põllumajandusliku tegevusega alustamisele kaasa aidata, siis on oluline, et kui määrukses sätestatu kohaselt äriühingu osalus või põllumajandusettevõtte omandatakse, siis omandatava äriühingu osaluse või põllumajandusettevõtte puhul ei võeta arvesse varasemat põllumajandusliku tegevusega alustamiseks saadud toetusi. Toetuse saajaks on selles toetuses uus taotleja, mitte omandatav äriühing või põllumajandusettevõtte, mistõttu omandatava äriühingu või ettevõtte varasem nimetatud noore toetuse saamine ei ole selle toetuse andmise välistav asjaolu.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse määruse § 6 lõike 2 punkti 2 õigusselguse huvides, et oleks üheselt mõistetav, et see toetus on ettenähtud üksnes esmakordselt põllumajandusliku tegevusega alustavale noorele ettevõtjale. Kui taotleja kohta on strateegiakava sekkumise 2.5 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“ raames tehtud taotluse rahuldamise otsus, välja arvatud § 5 lõikes 8 nimetatud taotleja puhul, siis ei saa pidada sellist taotlejat esimest korda põllumajandustootmisega alustavaks. [Sekkumise 2.5 määruse](#) kohaselt antakse toetust äriseadustiku tähenduses füüsilisest isikust ettevõtjale ja äriühingule, kes:

1) tegeleb põllumajanduslike toodete tootmisega ja kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal või taotluse esitamisele vahetult eelnenud teisel majandusaastal vähemalt 10 000 eurot, kuid mitte rohkem kui 250 000 eurot, või

2) alustab põllumajandusliku tegevusega, milleks on põllumajandustoodete kasvatamine või tootmine, põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras või minimaalne tegevus põllumajandusmaal, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras.

Sekkumise 2.5 raames toetuse saajat ei saa seega eeltoodu alusel pidada esimest korda põllumajandustootmisega alustavaks.

Eelnõu punktiga 11 muudetakse praktikas ilmnenud probleemi tõttu määruse § 6 lõike 3 ülesehitust, tehes sätte punktideks selle sisu muutmata. Muudatuse eesmärk on tagada õigusnormi sisu selgus ja üheselt mõistetavus, millistel juhtudel ei pea taotleja infopäeval osalema.

Eelnõu punktiga 12 jäetakse määruse § 8 lõigetest 5 ja 6 välja sõna „tegutseva“. Muudatus on tehniline ja see on seotud eelnõu punktis 1 tehtava muudatusega.

Eelnõu punktidega 13 ja 14 täpsustatakse määruse § 8 lõike 1 punkti 8 ja lõike 2 punkti 2 viiteid, sätete sisu muutmata, et tagada õigusnormi sisu selgus ja üheselt mõistetavus. Muudatused on seotud eelnõu punktiga 11, kus sätestatakse määruse § 6 lõike 3 punktid 1 ja 2.

Eelnõu punktiga 15 täpsustatakse määruse § 8 lõike 2 punkte 3 ja 4, et oleks üheselt mõistetav, et kui toetusega soetatavat materiaalselt vara ka kasutatakse ehitises, mis on taotleja valduses võlaõiguslikul alusel, siis peab taotleja esitama samuti seda tõendava võlaõigusliku lepingu, või kui ehitis on taotleja valduses asjaõiguslikul alusel, siis peab ta esitama seda tõendava asjaõiguslepingu, kui see asjaõigus ei nähtu kinnistusraamatust. Sellega tagatakse, et taotlejal on õigus ja võimalus toetatavat tegevust viia ellu ning kasutada seda sihtotstarbeliselt vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Eelnõu punktiga 16 täpsustatakse määruse § 8 lõike 2 punkti 6 sõnastust praktikas ilmnenu probleemi tõttu, et milliseid andmeid peavad toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või ostetava vara kulude mõistlikkust tõendavad asjakohased dokumendid vähemalt sisaldama. Edaspidi peavad toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või ostetava vara kulude mõistlikkust tõendavad asjakohased dokumendid sisaldama vähemalt pakkuja nime, äriregistri koodi ja kontaktandmeid, pakkumuse väljastamise kuupäeva, töö, teenuse või vara üksikasjalikku kirjeldust ning vajaduse korral tehniliste tingimuste loetelu, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile. Kulude mõistlikkuse tõendamiseks on oluline, et andmed oleks võrreldavad ning annaksid ülevaate, et tehtav kulu on sihtotstarbeline, mõistlik ja majanduslikult soodsaim.

Eelnõu punktiga 17 täiendatakse määruse § 8 lõiget 2 punktiga 6¹ õigusselguse huvides, et oleks üheselt mõistetav, et kui toetatavaks tegevuseks on põllumajandusalal tegutseva äriühingu kogu osaluse või FIE kogu põllumajandusettevõtte omandamine, siis peab taotleja samuti selle kulu mõistlikkust tõendama. Põllumajandusalal tegutseva äriühingu kogu osaluse või FIE kogu põllumajandusettevõtte omandamise korral peab olema koostatud selle äriühingu või põllumajandusettevõtte kohta väärtuse hindamine (arvutus koos hinnanguga) või koostatud muu asjakohane dokument, et teada saada selle äriühingu või ettevõtte tegelikku turuväärtust. Äriühingu või põllumajandusettevõtte turuväärtuse hindamine peab tuginema selle väärtuse objektiivsele hindamise meetodile, sest erinevalt näiteks kinnisvara hindamisest, ei ole äriühingu või ettevõtte väärtuse hindamisel ühest kindlat meetodit, mis paneb paika täpse hinna. Väärtuse hindamiseks on järgmised meetodid: varadepõhine meetod, tulupõhine meetod, turupõhine meetod, *Earning Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization* ehk EBITDA kordaja meetod. Väärtuse hinnang või kulu mõistlikkust tõendav muu asjakohane dokument peab olema koostatud realistlikult ning tuginema tegelikele asjaoludele.

Eelnõu punktiga 18 täpsustatakse määruse § 8 lõike 2 punkti 7 sõnastust, et oleks üheselt mõistetav, et kui soovitakse saada lisas sätestatud hindamiskriteeriumi 1.3 „Taotleja põllumajandusalane töökogemus“ alusel hindepunkte, siis peab esitama töösuhet tõendava dokumendi või õppekava alusel praktika läbimist tõendava dokumendi. Põllumajandusalaseks töökogemuseks loetakse põllumajandustoodete kasvatamist või tootmist (sealhulgas saagikoristus, lüpsikarja pidamine, põllumajandusloomade aretamine ja pidamine) või põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras või minimaalne tegevus põllumajandusmaal, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras. See tähendab, et taotlejal peab olema praktiline ehk tegelik põllumajandusalane töökogemus. Töökogemuse tõendamiseks tuleb esitada töösuhet tõendav dokument või selle väljavõte, millest nähtub põllumajandusalal tegutsemise töökogemus. Töökogemuse hulka loetakse ka pikaajalist põllumajandusala praktikat, mis on asjakohaste dokumentidega tõendatud (kolmepoolselt allkirjastatud praktikaleping, praktikapäevik jne). Küll aga lühiajalist praktikat, näiteks 1–2 päeva või ettevõtete külastust jms, töökogemuse hulka ei loeta. Määruses ei sätestata konkreetset dokumentide loetelu, millega töökogemust tõenda tuleb, sest põllumajandusalal võib tegutseda ka muudes lepingulistest vormides nagu näiteks töövõtuleping, käsundusleping, juhatuse liikme leping jne. Kui praktilal on käidud või töökogemus on omandatud erinevatel ametikohtadel või ettevõtetes, siis erinevate praktikate või töökogemuste kestvused liidetakse.

Eelnõu punktiga 19 täpsustatakse määruse § 16 lõiget 3, et oleks üheselt mõistetav, et toetuse teine osa makstakse välja üksnes juhul, kui ka põllumajandusalase töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral on need omandatud. Seega toetuse teise osa väljamaksmise eelduseks on äriplaanis kavandatud kõigi toetatavate tegevuste elluviimine ning põllumajandusalase töökogemuse ja hariduse või kutse omandamine.

Ka strateegiakava peatükis 4 jaotises 4.1.5.3 on sätestatud, et noor põllumajandustootja omab vähemalt üheaastast põllumajanduslikku töökogemust ja põllumajandusalast haridust või on omandanud kutsekvalifikatsiooni 4. taseme põllumajandustootmise valdkonnas. Küll aga on määruse § 5 lõikes 5 sätestatud erand, mille kohaselt kui FIE või äriühingu kõik osanikud või aktsionärid või juhatuse liikmed ei oma vastavat töökogemust või haridust või kutset (määruse § 5 lõige 4), siis peab taotleja need omandama 36 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast ja nimetatud tegevus peab kajastuma ka äriplaanis. Kui FIE või äriühingu kõik osanikud või aktsionärid ja juhatuse liikmed ei omandanud 36 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast määruse § 5 lõikes 4 sätestatud põllumajandusalast töökogemust, haridust või kutset, siis loetakse, et taotlejal ei ole määruks nimetatud nõuetekohast põllumajandusalast töökogemust, haridust või kutset kunagi olnud ja toetus küsitakse 100% tagasi, kuna toetuskõlblikkuse tingimus on täitmata. Eelnevast tulenevalt täpsustatakse, et toetuse teine osa makstakse välja üksnes siis, kui ka põllumajandusalase töökogemuse ja hariduse või kutse puudumise korral on need omandatud.

Eelnõu punktiga 20 kehtestatakse määruse lisa „Taotluse hindamise kriteeriumid“ uues sõnastuses. Lisas tehakse muudatused tulenevalt sellest, et kui varasemalt hindas PRIA lisas sätestatud A-osa hindamiskriteeriumi 1 „Taotleja põllumajandusalane haridus, erialane ettevalmistus ja töökogemus põllumajandusalase ettevõtlusega alustamiseks ning äriplaanis kavandatud tegevuste elluviimiseks“ alusel taotleja põllumajandushariduse ja põllumajandusalase töökogemuse olemasolu, siis edaspidi hindab PRIA ka hindamiskriteeriumi 2 „Taotleja muu haridus ja töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks“ alusel taotleja majandus- või juhtimishariduse ning töökogemuse muus (v.a põllumajandusalases) valdkonnas olemasolu.

Muudatus tehakse seetõttu, et vähendada taotlejate halduskoormust ning tagada taotluste ühtlasem hindamine. Varem hindas seda, kas taotlejal on omandatud majandus- või juhtimisharidus ning töökogemus muus (v.a põllumajandusalases) valdkonnas hindamiskomisjon.

Hindamiskomisjon on PRIA suhtes üksnes nõuandva õigusega ja teeb ettepaneku paremusjärjestuse moodustamiseks, mistõttu on PRIA-l kohustus hinnata komisjoni poolt läbi viidava hindamise õiguspärasust, sealhulgas hindamise erapooletust ning menetlus- ja kaalumisreeglite järgimist, mis pikendab taotluse menetlemise aega. Seega on muudatuse tulemusena edaspidi majandus- või juhtimishariduse ning töökogemus muus (v.a põllumajandusalases) valdkonnas olemasolu hindamine üksnes PRIA pädevuses, mis vähendab hindamiskomisjoni liikmete töökoormust ja aitab kaasa taotluste ühtlasemale hindamisele, sest PRIA hindab juba praegu nagu nii põllumajandusalase hariduse ja põllumajandusalase töökogemuse olemasolu.

Eelnevast tulenevalt on vajalik kehtestada uuesti määruse lisa, milles tehakse mõningad muudatused ülesehituses ning mõne hindamiskriteeriumi asukohas. Samas hindamiskriteeriumite sisu ning nende eest antavaid hindepunkte ei muudeta. Määruse lisa koosneb kolmest osast: A-osa (1. Taotleja põllumajandusalane haridus, erialane ettevalmistus ja töökogemus põllumajandusalase ettevõtlusega alustamiseks ning äriplaanis kavandatud tegevuste elluviimiseks), mida hindab PRIA, B-osa (2. Taotleja muu haridus ja töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks ning 3. Äriplaani jätkusuutlikkus ja äriplaani idee vastavus toetuse eesmärkidele), mida hindab hindamiskomisjon ning C-osa (4. Põlvkondade vahetuse soodustamine), mida hindab samuti PRIA. Muudatuse tulemusena on edaspidi muu haridus ja muu töökogemus (hindamiskriteerium 2) A-osas, mida hindab PRIA.

Seega muudatuse tulemusena ei hinda hindamiskomisjon enam majandus- või juhtimishariduse ning töökogemuse muus (v.a põllumajandusalases) valdkonnas olemasolu ning neid kriteeriume hindab edaspidi hindamiskomisjoni asemel PRIA. Hindamiskomisjonil väheneb seega hindamiskriteeriumite arv, mille alusel nad peavad taotlusi hindama.

Muudatuse tulemusena väheneb nii hindamiskomisjoni liikme kui ka PRIA töökoormus ning taotluste menetlemine muutub taotlejate jaoks läbipaistvamaks, ühtlasemaks ja kiiremaks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186).

Nimetatud EL-i õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga tehtavad muudatused on taotlejatele positiivse mõjuga. Muudatused leevendavad määruses kehtestatud nõudeid ning vähendavad nii taotlejate halduskoormust kui ka PRIA töökoormust. Muudatused tagavad määruse rakendamisel parema õigusselguse ning loovad noortele ettevõtjatele paremad ja selgemad tingimused toetuse taotlemiseks.

Eelnõuga tehtavaks olulisimaks muudatuseks on, et edaspidi hindab PRIA määruse lisas „Taotluse hindamise kriteeriumid“ sätestatud hindamiskriteeriumite alusel lisaks taotleja põllumajanduslase hariduse ja põllumajanduslase töökogemuse olemasolule ka muu hariduse ja töökogemuse olemasolu. Selle muudatusega taotleja ega toetuse saaja halduskoormus ei suurene, väheneb nii hindamiskomisjoni liikme kui ka PRIA töökoormus ning taotluste menetlemine muutub taotlejate jaoks läbipaistvamaks, ühtlasemaks ja kiiremaks.

Arvestades, et muud toetuse saamiseks esitatavad nõuded ei muutu ning määruse hindamiskriteeriumites tehtavad muudatused tagavad toetuse taotlejate võrdse kohtlemise ja loovad suurema õigusselguse, ei ole tegemist olulise mõjuga.

Muudatustel on positiivne mõju regionaalarengule. Toetus hõlmab kogu Eesti territooriumi ning tagab võimalused ja toetuse kõikidele Eesti piirkondadele, kuid võttes arvesse, et põllumajandustootjad paiknevad eelkõige maapiirkondades, panustab see maapiirkondade mahajäämuse vähendamisse.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Sekkumise „Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamine“ raames antavat toetust rahastatakse 60% ulatuses EAFRD-st ning 40% ulatuses Eesti riigieelarvest, mis on planeeritud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarves.

Sekkumise „Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja soodustamine“ eelarve on 25 000 000 eurot perioodi 2023–2027 peale kokku.

Määruse rakendamine ei too kaasa tulusid riigieelarvesse ning see ei too kaasa täiendavaid kulusi PRIA majandamiskuludele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le.